

06.03.1996

Til Samgöngunefndar Alþingis

Athugasemdir frá Póstmannafélagi Íslands vegna frumvarps samgönguráðherra um breytingu á rekstrarformi Pósts og síma

Póstmannafélag Íslands varar við þeirri hugmynd að breyta Pósti og síma í hlutafélag. Hesu rök félagsins fyrir þessari afstöðu eru eftirfarandi:

1. Ný fjarskiptalög eru rök ráðherra fyrir nauðsyn þessarar breytingar. Samkvæmt þessum lögum munu fjarskipti verða gefin frjálts 1. janúar 1998. Ekkert í þeim lögum eða öðrum segir, að pósthjónustan þurfi að falla undir þau, heldur þvert á móti.

Í Evrópu hefur sú stefna verið tekin að samræma burðargjöld á lokuðum bréfasendingum allt að 350 g að þyngd og styrkja einkaleyfi pósthjónusta. Rökin fyrir þessu eru þau að pósthjónustan er mikilvæg samfélagsleg þjónusta sem stjórnmöld bera ábyrgð á gagnvart öllum sínum þegnum, óháð búsetu. Póstmannafélagið hefur þess vegna lagt á það áherslu að kannað verði til hlítar, hvort ekki beri að aðskilja rekstur póst- og símaþjónustunnar áður en til hlutafélagsvæðingar kemur. Frumvarpið gerir ráð fyrir því, að hlutafélaginu verði heimilt að skipta félaginu í samræmi við 133. grein hlutafélagalaga nr. 2/1995. Í samræmi við þá heimild í frumvarpinu að skipta megi félaginu, telur PFÍ edlilegt að athuga beri þennan aðskilnað áður en til samþykktar frumvarpsins kemur.

2. Frumvarpið gerir ráð fyrir því að aðeins verði um eitt hlutabréf að ræða og að sala þess sé óheimil án samþykktar Alþingis. Þó er félaginu heimilt að stofna ný félög um ákveðna þætti í rekstrinum, einnig að gerast eignaraðili að öðrum félögum og fyrirtækjum. Þetta ákvæði telur PFÍ að opni fyrir þann möguleika að selja eða leggja niður einstaka þætti fyrirtækisins, jafnframt að bjóða þá út.

3. Frumvarpið gerir ráð fyrir því að stjórn félagsins skuli skipuð sjö aðalmönnum og sjö til vara. Þeir skulu skipaðir á aðalfundi ár hvert. Samgönguráðherra á hverjum tíma fer með eignaraðild ríkissjóðs að fyrirtækinu. Þetta þýðir að einn ráðherra hefur alfarið í hendi sér hverjir ráð fyrirtækinu. PFÍ hefur miklar efasemdir um lýðræðislega skipan stjórnar fyrirtækisins með þessum hætti. Í heimsókn fulltrúa stéttafélaga innan Pósts og síma til Noregs, Svíþjóðar og Danmerkur í september á síðastliðnu ári, sem þeir fóru í boði Pósts og síma, kynntust þeir því að í öllum þeim fyrirtækjum sem heimsótt voru, áttu starfsmenn fulltrúa í stjórnnum fyrirtækjanna.

4. Enda þótt í 8. gr. frumvarpsins sé kveðið á um rétt fastráðinna starfsmanna á störfum hjá hinu nýja félagi, telur félagið að í frumvarpinu sé vegið að rétti starfsmanna til að halda þeim áunnu réttindum sem starfsmaður hefði áunnið sér að óbreyttu rekstrarformi t.d. með hækkuðum starfsaldri. Í þessari sömu grein frumvarpsins er gert ráð fyrir því, að

biðlaunaréttur yfirfærast á hið nýja félag. Ákvæði þetta telur PFÍ algerlega óraunhæft, þar sem í nýju rekstrarumhverfi mun réttur til biðlauna aldrei verða viðurkenndur. Í frumvarpinu er þarna vegið harkalega að kjara- og réttindamálum félagsmanna.

5. Í frumvarpinu kemur hverfi fram hver sammingsaðili starfsmanna verður um kaup og kjör. Ráðherra hefur viðrað hugmyndir um að starfsmenn komi fram sem einn sammingsaðili. Í því sambandi má benda á að starfsmenn Pósts og síma eru ýmist félagsmenn í Póstmannafélagi Íslands, Félagi íslenskra símamanna, félagsmenn í aðildafélögum ASÍ og háskólamenntaðir starfsmenn sem tilheyra hinum ýmsu stéttafélögum. Vandséð er því, hvernig öll þessi stéttafélög geta komið fram sem einn sammingsaðili. Það er einnig undarlegt að ráðherra skuli setja fram hugmyndir um það hvernig starfsmenn eigi að vinna úr sínum samningamálum, en koma ekki með tillögur eða fullmótaðar hugmyndir um sína hlið málsins. Það hlýtur þó að vera í hans höndum, þar sem frumvarpið gerir ráð fyrir alræðisvaldi hans yfir fyrirtækinu.

6. Póstþjónustan er og hlýtur alltaf að vera hluti af hinni samfélagslegu þjónustu sem allir landsmenn eiga rétt á og fellur því ekki alltaf að arðsemishugmyndinni. Það er því fyllsta ástæða til að vara við þeim alvarlegu afleiðingum, sem það gæti haft í för með sér, ef full ábyrgð verður ekki viðhöfð varðandi hið mikilvæga þjónustuhlutverk sem Póstur og sími hefur haft með höndum gagnvart byggðum landsins.

Með tilvísan til ofanritaðs getur Póstmannafélag Íslands ekki fallist á réttmæti þess að breyta Pósti og síma í hlutafélag, að óbreyttu frumvarpi. Enda þótt félagið sé sammála því að ýmislegt mætti betur fara í rekstri fyrirtækisins, telur það ekki að hlutafélagsformið sé sú leið sem fara skuli. Fulltrúar félagsins hafa bent á aðrar leiðir sem skoða hefði átt betur. Einkum hefur verið bent á þá leið sem Danir völdu er sjálfstæði pósthjónustunnar þar í landi var stórukið, án þess að því fyrirtæki væri breytt í hlutafélag. Sú breyting var gerð í fullu samráði við starfsmenn, sem telja sig ekki hafa tapað neinu af réttindum sínum við þessar breytingar.